

Turkish Studies

Volume 13/4, Winter 2018, p. 809-822

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13038>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: Şubat 2018

✓ Accepted/Kabul: Mart 2018

✍ Referees/Hakemler: Doç. Dr. Zafer TANGÜLÜ – Doç. Dr. Cengiz ÖZMEN

This article was checked by iThenticate.

ÜNİVERSİTE TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN TARİH DERS KİTAPLARI İÇERİSİNDEKİ KONULARA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Beytullah KAYA*

ÖZET

Öğretim programları içerisindeki ünitelerin, konuların ve konu içeriklerinin, öğrencilerin ilgilerini çekecek şekilde oluşturulması öğrencilerde derse karşı tutumlarını etkileyen etmenlerdendir. Öğrenciler sahip oldukları özellikler, kimlik yapıları, öğrenme biçimleri gibi yapılar bakımından farklılıklara sahip oldukları için bir ders içerisindeki konulara yönelik farklı tutumlara sahip olabilirler.

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin tarih dersi içerisindeki konulara yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu yüzden derinlemesine bilgi toplanması amaçlandığı için nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmacı hazırlanmış olduğu yarı yapılandırılmış görüşme ile öğrencilerin görüşlerini belirlemeye çalışmıştır. Mülakat için 4 soru hazırlanmış ve sorular iki alan uzmanına inceletirilmiştir. Oluşturulan görüşme formu ile 2 öğrenci ile pilot çalışma yapılmıştır. Bu aşamadan sonra 20 öğrenci ile mülakat yapılmıştır. Mülakata 15 kız ve 5 erkek öğrenci katılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Bu bulgular temalar başlığı altında tablolaştırılarak sunulmuştur.

Elde edilen bulgular ışığında öğrencilerin günümüze yakın döneme ait konulara, medyatik ve popüler konu alanlarına daha fazla ilgi duyduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin Osmanlı Devleti, Türk Tarihi ve İnkılap Tarihi konularında daha fazla ilgi duydukları, programlarda bu konulara daha ayrıntılı yer verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin uzun zaman içerisinde gerçekleşen siyasal olayları öğrenmekte zorlandıkları sonucuna araştırmanın bulgularından ulaşılmaktadır. Bu bilgiler ışığında ders içerikleri oluşturulurken konuların ilgi çekecek şekilde verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Tarih eğitimi, tarih konuları, öğrencilerin tarih konularına ilgisi.

* Doç. Dr. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Tarih Bölümü, El-mek: beytul76@mynet.com

---

**VIEWS OF THE UNIVERSITY HISTORY DEPARTMENT
STUDENTS' TOWARDS THE SUBJECTS IN THE HISTORY
BOOK**

ABSTRACT

Establishment of the units, topics and content of the curriculum in such a way as to attract the students is a factor affecting their attitudes towards the course in the students. Students may have different attitudes towards the subjects in a course because they have differences in structures such as characteristics, identity structures, learning styles.

In this research, it is aimed to determine the opinions of the university students about the subjects in history lesson. Therefore, qualitative research design was used because it was intended to collect in-depth information. The researcher tried to determine the opinions of the students through semi-structured interviews that he had prepared. Four questions were prepared for the interview and the questions were examined by two field experts. A pilot study was conducted with 2 students with the interview form. After this stage, 20 students were interviewed. 15 female and 5 male students participated in the interview. Findings obtained from the study were analyzed using content analysis method. These findings were tabled under the theme titles.

In the light of the findings, it has been found that the students are more interested in the subjects of the near-daily turnover, the media and popular subject areas. As a result of the research, the students were more interested in the Ottoman State, Turkish History and History of Revolution, and it was reached that the programs should give more details about these topics. In addition, the fact that students are difficult to learn the political events that take place over a long period of time is the result of research findings. This information may be suggested to make the subject matter interesting while the course content is being created.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

In the traditional learning methods, with usage of methods which are subject or teacher centered student were not allowed to organize their own knowledge. Developing approaches have influenced on changes in learning techniques and methods as well as transformation within the course fields. In this context answer has been started to search the question of what students want to learn and how they use these knowledge in their social life. It is becoming more important to ensure students' attitude towards course positively. The perspective, stated that reflection of the subjects to the courses which students want to learn contribute their positive attitudes about the course, has become dominant. In many researches which searched high school or secondary school students' views about History class, the findings indicate that student attitudes are negative. (Tekeli, 1998; Freeman &Lestik, 1988; Bal, 2011).

Creation of the course units subjects and contents of the subjects in curriculum in the way that attract students' attention is one of the factors that raise students' attention towards the course. Students may show more interest to one subject than other subjects in History course. In this regard, identification of the attractiveness of subjects in the History course or parts and subjects students show interest support students' learning situation. Besides, some historical periods grab more attention than others due to happenings occurred in that period. Again, the recent events may be grab students' attention directly. Despite these, teaching of periods which are in the History course books as a whole, acquisition of some standard knowledge about every term and organize this knowledge in a right manner are requirements of history literacy. Some historical periods are located in the remote time episode from today, so due to absence of adequate documents they may not be presented as attention-grabbing way. Particularly, with considering remote time periods in this regard and preparing much more rich contents about these periods in History books may enable students develop a positive attitude toward that periods.

Method

The aim of this study is to determine the perceptions of first-year university students regarding the periods in the history textbooks. Because this research aimed that analyzing students' view in-depth way, qualitative research design was used. The researcher tried to define students' views with prepared semi-structured interview. Five questions were prepared for interview and they were analyzed by two field expert. With prepared interview form pilot study was made with 2 students. When answers given by the students were analyzed, it was seen that answers of the questions fall into repetition and the questions on the interview form were reduced to 4. After this stage, interviews were made with 20 students. 15 female and 5 male students participated in the interview. Attendants of the research were chosen by criterion sampling from purposeful sampling methods. The criteria was accepted that students were taken Ancient History, Mediaeval, Central Asian Turkish States, First Turkish Islamic States, Ottoman History, History of Turkish Revolution and Atatürkçülük courses which were taught in social studies department. Students participated in the interview were asked to sign a voluntary participation form. Besides, students were given the information that they can withdraw from the interview whenever they want.

Conclusion

The data obtained from the research were analyzed and thematically codified. In the light of obtained data, it has been found that students show interest to subjects that belong to recent era, and subject fields which are mediatic and popular. Besides, students show interest to recent era events than far past events. Media, teachers, course books are factors that affect students' interests toward history periods. As a result of the research that was done with student, the inference can be made that students show approach that is far from academic context when they structured their historical knowledge. This result is seen parallel with the finding which indicates students' interests about historical periods are shaped by mediatic subjects. If these students analyzed within the historical periods context; they approach periods in

emotional way though they are in the area which requires academic context while approaching historical periods.

The students have taken different approaches from the different perspectives that it is more difficult to learn which of the periods in history lesson. Those who think that it is difficult to learn the era of the first century civilizations; the fact that there are not enough sources of this turn and that there are too many political events and the existence of the state during the period is difficult to learn that the events of the period are intricate and mixed. As can be understood from this, students learn the historical information of a certain chronological order and the history of their lives more easily. The inability to establish a link between the events of the first century and the events of today affects the students' learning desires of this period.

In the light of this information, that can be suggested that, when course content is preparing, subjects can be given in an interesting way. Besides, it is also advisable to include different, striking, and attention-grabbing materials in textbooks.

Keywords: History education, history topics, students interested in history issues.

1. Giriş

Diğer öğrenim alanlarında olduğu gibi tarih öğrenim alanında da öğrencilerin ilgilerinin dikkate alınmadığı durumlarda başarılı öğrenme ortamlarının oluşturulması mümkün değildir (Safran 2006;31). Geleneksel öğrenme yöntemlerinde konu ya da öğretmeni merkeze alan yöntemlerin kullanılması, öğrencilere kendi bilgilerini yapılandırma imkânı verilmemesi söz konusuydu. Gelişen ve değişen eğitimsel yaklaşımlar ders alanları içerisinde dönüşüme sebep olduğu gibi öğrenme yöntem ve tekniklerinde de değişmelerin yaşanmasına etki etmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin ne öğrenmek istedikleri ve bu öğrendikleri bilgileri sosyal yaşamlarında nasıl kullanabilecekleri sorusuna cevap aranmaya başlanmıştır(Kaya, 2008). Onların derse karşı tutumlarının olumlu yönde olmasını sağlamak daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Öğrencilerin ders disiplini içerisinde görmek ve öğrenmek istedikleri konuların dikkatli bir şekilde programlara yansıtılması derse karşı tutumlarında olumlu yönde olmasına katkı sağlayacağı görüşü giderek ağırlık kazanmıştır.

Tarih dersine yönelik öğrencilerin görüşlerini inceleyen pek çok araştırmada, öğrenci tutumlarının olumsuz yönde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Jensen, (2003) yaptığı araştırmada öğrencilerin okulda gördükleri tarih konularına karşı düşük bir tutuma sahip oldukları bulgusuna ulaşılmaktadır. Gençlik ve Tarih pojesi kapsamında 30 ülkede 32000 öğrenciyle yapılan çalışmanın sonucunda, öğrencilerin okulda gördükleri tarih kapsamı ile eğitim ortamı dışında karşılaştıkları tarih kapsamına ilgilerinin farklı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Tekeli, 1998). Freeman&Lestik, (1988)'de yaptığı araştırmada öğrencilerin tarih dersine karşı tutumlarının düşük olduğunu ifade etmektedir.

Modern öğrenme yaklaşımları öğrencilerin kendi bilgilerini yapılandırdıklarına ve kendi ihtiyaç gördükleri bilgileri daha kolay öğrendiklerine yönelik bir bilgi ortaya koymaktadır. Öğrencilerin ilgisini cezbetmeyen onlarda merak uyandırmayan konuların öğrenciler tarafından yeterli düzeyde öğrenilmeyeceği de açıktır. Bu konular ya öğrencilerin dikkatlerini cezbedecek şekilde ders kitapları içerisinde işlenmeli ya da öğrencilerin kendileri açısından ihtiyaç olarak gördükleri konulara ağırlık ve aktif öğrenme çevresi oluşturulmalıdır (Vella, 2001;4).

Türkiye’de tarih müfredatları bütüncül ve kronolojik bir yaklaşımla öğrenilmesi için öğrencilere sunulmaktadır. Öğrenci yakın ve yerel çevresindeki tarihi birikimi anlamlandırmadan ve algılamadan yüzyıllar öncesi tarihi olayı anlamlandırmaya ve algılamaya çalışmaktadır. Bu öğrenciler açısından hem kaotik bir durumdur hem de yanlış bir öğrenme paradigmasıdır. Öğrenciler kendileri ile özdeşleştiremedikleri ve hayatlarında yer kaplamayan ve anlam ifade etmeyen konuları gördüklerinde derslere karşı olumsuz tutum geliştirmektedirler (Dilek, 2000). Bu bağlamda öğrencilerin kendi bilgilerini yapılandırmalarına ve ilgi duydukları alanlara yoğunluk verilmesi öğrencilerin öğrenme isteklerini olumlu yönde etkilemektedir (Kaya & Demirel, 2008;175).

Öğrencilerin hangi tarih konularının ağırlıklı olarak program içeriklerinde yer almasını istediklerini bilmek aynı zamanda yaş gurubu itibarıyla o öğrencilerin ne öğrenmek istediklerini bilmekle eşdeğerdir. Onların bu ihtiyaçlarının belirlenmesi ve programların bu çerçeveyi içerecek şekilde düzenlenmesi öğrencilerin motivasyonlarını ve derse karşı tutumlarını da olumlu etkileyecektir. Özellikle üniversite seviyesine gelmiş öğrencilerde bu konunun dikkate alınması daha da önemlidir. Türkiye’de öğrencilerin tarih dersine karşı tutumlarını inceleyen pek çok araştırma olmasına rağmen hangi tarih konularını öğrenmek istediklerine yönelik araştırmaların sayısı oldukça azdır. Ulusoy’un (2009 ;430) yılındaki “lise öğrencilerinin tarih dersinin işlenişi ile ilgili düşünceleri (Ankara örneği)” çalışmasında öğrencilerin siyasi tarih konularını öğrenmekten hoşlandıkları ve savaş konularını işlemekten sıkılmadıklarını ifade etmektedir. Yine Kuzgun ve İncili (2016) yaptıkları çalışmada ise tarih içerik ve işleniş bakımından sıkıcı bir ders olarak öğrenciler tarafından görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Dinç, tarih öğretmen adayı, öğretmen ve eğitimcilerinin mevcut lise tarih müfredat programı ve tarih öğretiminin amaçları hakkındaki görüşlerini araştırdığı çalışmada müfredat konusunda, katılımcıların programı yetersiz ve sınırlayıcı bulduklarını ve geliştirilmesini istediklerini, belirtir (Dinç, 2004). Kaya ve Demirel (2008,175) yaptıkları çalışmada öğrencilerin tarih dersi içeriğini beğenmediklerini dile getirmektedir. Bir başka çalışmada İskender (2007; 637) tarih dersine yönelik üniversite öğrencilerinin tutumların öğrencilerin okudukları bölümlere göre farklılaştığını tespit etmiştir. Bu bağlamda Tarih dersine yönelik öğrenci tutumlarını etkileyen üç temel faktör ortaya çıkmaktadır. Birinci faktör, ders kitapları, ikinci faktör öğretmenler ve üçüncü faktör derste kullanılan materyallerdir. Bunlar öğrencilerin tutumlarını olumlu veya olumsuz etkilemektedirler. Uluslar arası literatürde ise, Elban (2015) öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumlarını incelediği çalışmada öğrencilerin derse karşı olumlu tutuma sahip olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Loewen (1993, 283-284) çalışmasında tarih dersinin diğer disiplinler arasında en az ilgi gören disiplin olduğu bulgusuna yer vermektedir. Yine Turan (2010; 164) Türkiye Ve Amerika’da ki öğrencileri karşılaştırdığı araştırmasında sonuçlar açısından iki ülke öğrencilerinin benzer olduğunu ve tarih dersine karşı tutumlarının pozitif olduğunu ifade etmektedir. Andrews (2009) ise İngiltere’de yaptığı çalışmada, öğrencilerin ulusal kimlikleriyle tarihle ilgili tutumları arasında pozitif bir sonuç olduğunu belirlemiştir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde yoğunlukla öğrencilerin derse karşı tutumlarının incelendiği görülmektedir. Bu bulgulardan yola çıkılarak araştırma tarih ders kitaplarının içeriğindeki bölümlere yönelik öğrenci görüşleri üzerine kurgulanmıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; üniversite birinci sınıf öğrencilerin tarih ders kitapları içerisinde yer alan dönemlerle ilgili algılarını tespit etmektir. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Üniversite birinci sınıf öğrencileri tarih dersi içerisindeki dönemlerden hangilerine daha fazla ilgi duymaktadır?
2. Üniversite birinci sınıf öğrencileri tarih dersi içerisindeki konulardan hangilerinin öğrenilmesinin daha zor olduğuna düşünmektedir?
3. Üniversite birinci sınıf öğrencileri tarih dersi içerisinde hangi konulara daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünmektedirler?

4. Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin tarih dersinin öğrencilerin görüşlerinin (siyasal, sosyal, kültürel, dini) oluşmasına etkisi konusundaki görüşleri nasıldır?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Tarih bölümü öğrencilerinin tarih programı içerisindeki konulara yönelik görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışma nitel araştırma deseninde durum çalışmasıdır. Durum çalışmaları var olan durumu kendi yaşam çevresi içerisinde ortaya koymak ve betimlemek amacıyla kullanılmaktadır (Yin, 2009; 47) Nitel araştırma yöntemleri araştırmacıya daha geniş verilere ulaşma, daha derinlemesine bilgi toplama imkânı sunduğu için tercih edilmiştir (Karasar, 2002; Miles ve Huberman, 1994). Ayrıca öğrencilerin zihinlerindeki algıların ortaya çıkartılması amaçlandığı ve nitel araştırmaların en önemli amaçlarından biri algıların ortaya konmasını sağlaması olduğu için bu yöntem kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Çalışmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniğine uygun olarak hazırlanan mülakat formu ile toplanmıştır.

2.2. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmaya İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi Tarih bölümünde öğrenim gören 20 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılacaklar amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örneklem yoluyla seçilmiştir. Bu öğrencilerin orta okul ve lise dönemlerindeki tarih derslerinde İlkçağ, Ortaçağ, Orta Asya Türk Devletleri, İlk Türk İslam Devletleri, Osmanlı Tarihi ve TC. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük gibi dersleri almış olmaları ölçüt olarak kabul edilmiştir. Araştırmaya katılanların 15 kız, 5 tanesi erkek öğrencidir.

2.3. Verilerin toplanması ve çözümlenmesi

Tarih bölümü öğrencilerinin tarih programları içerisindeki konulara yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla 5 soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme soruları ile iki öğrenci ile pilot çalışma yapılmış ve öğrencilerin cevapları çözümlenmiştir. Elde edilen veriler ışığında görüşme sorularından bir tanesinde tekrara düşülme ihtimali ortaya çıktığı için soru görüşme formundan çıkartılmıştır. Görüşme formunun içerik geçerliliğini sağlamak üzere görüşme soruları iki alan uzmanına inceletirilmiştir. Uzmanların görüşleri doğrultusunda soruların konuyu kapsamaması, anlaşılır olması, gerekli verileri toplamaya yönelik olması gibi hususlara dikkat edilmiştir. Uzmanların ortak görüşü olarak görüşme formunun uygulanabilir olduğu kanısına ulaşılmıştır.

Görüşme için İstanbul Sebahattin Zaim üniversitesinden gerekli izinler alınmış ve araştırmacı her öğrenciye araştırmanın amacı hakkında yeterli bilgi vermiştir. Öğrencilerin araştırmaya gönüllü katılımı sağlanmış ve istedikleri an görüşmeden çekilme hakkına sahip oldukları kendilerine hatırlatılmıştır. Araştırma esnasında öğrencilere yönlendirme yapmaktan kaçınılmıştır. Araştırmada öğrencilerin görüşlerini görüşme formlarına yazmaları istenmiştir.

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi verilerin sunulmasında söylem analizi yöntemleri kullanılmıştır. Katılımcıların görüşleri yazıya geçirilmiş ve cevaplarından benzer olanları belli başlıklar altında bölümlere ayrılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından çözümlenmiş ve bir alan uzmanı tarafından incelenerek görüş birliği olanlar ayrılmış görüş ayrılığı olanlar ise tartışılarak görüş birliği sağlandıktan sonra kullanılabilir hale getirilmiştir. Daha sonra bu bölümlerden belirli temalara ulaşılmıştır. Bu temalar oluşturulurken tarih programı içerisindeki akademik bilgi altyapısı dikkate alınmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla, öğrenci söylemleri, doğrudan alıntı yoluyla ve temalar halinde ortak görüşlerin verilmesi yoluyla sunulmuştur.

3. Bulgular

Üniversite birinci sınıf öğrencilerin tarih ders kitapları içerisinde yer alan dönemlerle ilgili algılarını belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada öğrencilerin görüşleri daha anlaşılabilir olması için tablolar halinde sunulmuştur. Alt problemlere yönelik hazırlanan sorulara verilen cevaplardan elde edilen bulgular alt problemlerle bağlantılı başlıklar altında sunulmuştur. Öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerden ortak kavramlar ortaya çıkartılarak bunlardan ortak temalar oluşturulmuştur.

Tablo:1 Tarih dersi içerisindeki dönemlerden hangilerine daha fazla ilgi duyduğuna yönelik öğrenci görüşleri:

Temalar	Öğrenci İlgi Duyma Nedenleri	f
Orta Asya Türk Tarihi	Bizim bu günlere gelmemize ve benliğimizi korumamıza katkı sağladığı için,	1
	Milli şuurumuzun oluşmasına katkı sağladığı için.	1
	Mete, Atilla ve benzeri gibi hakanlardan dolayı eski Türk Tarihine daha fazla ilgi duyuyorum.	2
	Bu dönem büyük devletler kurulmasından dolayı,	1
İslam Tarihi	İslam öncesi Arap yarımadasının durumuyla ilgili konular bana ilginç geldiği için.	1
Osmanlı Tarihi	Osmanlı Devleti'nin gerileme ve çöküş dönemleri ve siyasi olaylar merak uyandırıcı olduğu için.	2
	Günümüzü daha iyi anlayabilmek için Osmanlı Devleti'ni iyi bilmemiz gerektiğinden,	1
	Osmanlı Devleti'ndeki şairlerin şiirlerine ilgi duyuyorum.	1
	Osmanlı'nın büyük bir devlet olmasından dolayı.	1
	Osmanlı'daki siyasi uygulamalardan dolayı.	2
Osmanlı Devleti'nin fetih hareketlerinden dolayı merak ettiğim için.	1	
İnkılap Tarihi	Türkiye Cumhuriyeti'nin zor şartlarda kurulmasından dolayı bu dönem ilgimi çekiyor.	1
	Cumhuriyet Dönemi siyasal olaylarından dolayı bu dönemi merak ediyorum.	1
	Bu günü yorumlayabilmek için Osmanlı'nın yıkılışını ve yeni Türkiye Cumhuriyeti'ni iyi bilmek gerektiği için,	1
Yakınçağ Tarihi	Yakınçağdaki devlet adamları, siyasi düşünceler ve stratejileri merak ediyorum.	1
	Yakın tarihteki siyasal, sosyal ve dini olayların günümüzü nasıl etkilediğini öğrenmeye istekli olduğumdan dolayı.	1
	Yakınçağı araştırmak kolay olsa da olayların birçok farklı sebebi olduğu için,	1

Tablo I incelendiğinde 20 öğrenciden 5 i Orta Asya Türk Tarihi konularının kendilerinin ilgilerini daha fazla çektiği konusunda söylemde bulunmuştur. Öğrencilerin bu dönem ilgi duymakla ilgili söylemlerinde milli ve manevi duygularla hareket ettikleri, Orta Asya Türk devletlerinin başarılarından gurur duydukları, o dönemde kurulan devletlerin siyasi başarılarının kendilerini etkiledikleri gibi söylemlere yer vermişlerdir. Örneğin bir öğrenci "*Mete, Atilla gibi hakanların gösterdikleri başarılarından dolayı Orta Asya Tarihine daha fazla ilgi duyuyorum*" söyleminde bulunmuştur. İslam tarihine daha fazla ilgi duyduğunu söyleyen yalnız 1 öğrenci yer almıştır.

Öğrencilerin önemli (8 öğrenci) bir kısmı Osmanlı tarihine ilgi duyduğu konusunda görüş belirtmişlerdir. Öğrenciler Osmanlı Devleti'nin kuruluş ve yükseliş dönemi siyasi olaylarına ilgi duymalarının yanında gerileme ve dağılma gibi dönemlerdeki siyasi olaylara da ilgi duymaktadırlar. Ayrıca “*günümüz olaylarının daha iyi anlaşılması Osmanlı dönemi olaylarının anlaşılmasıyla daha kolay olacaktır*” söylemi de yine öğrenciler tarafından dile getirilmiştir. 3 öğrenci Cumhuriyet Tarihi'ni, 3 öğrencide Yakınçağ Tarihi kendi ilgi alanları içerisinde göstermektedir. Bu öğrencilerin söylemlerindeki ortak nokta, günümüz olaylarının daha iyi anlamının yolu olarak yakın dönemde meydana gelen olayların iyi anlaşılması gerektiğidir. Bu bağlamda bir öğrencinin “*bu günü yorumlayabilmek için Osmanlı'nın yıkılışını ve yeni Türkiye Cumhuriyeti'ni iyi bilmek gerekmektedir*” söylemi ve başka bir öğrencinin “*Yakın tarihteki siyasal, sosyal, ve dini olayların günümüzü nasıl etkilediğini öğrenmeye istekliyim*” söylemi önemlidir. Öğrenciler genel olarak günümüz siyasal, sosyal, ekonomik ve dini sorunların kökenlerini geçmiş olaylarda aramakta ve tarihi bilgilerini doğru yapılandırmanın yolu olarak yakın geçmiş dönem olaylarını görmektedirler.

Tablo 2: Tarih dersi içerisindeki konulardan hangilerinin öğrenilmesinin daha zor olduğuna yönelik öğrenci görüşleri:

Temalar	Öğrenci Söylemleri	f
Uygurluklar Tarihi	İlk çağ olayları çok karışık olduğu için öğrenmek zor.	1
	Yeterli kaynak olmadığı için öğrenmek daha zordur.	1
	Çok fazla derebeylik olduğu için akılda kalmıyor.	1
	Çok fazla siyasal, sosyal olay var olduğunda dolayı,	1
	Bu dönemde yazı olmadığı için,	1
Orta Asya Türk Tarihi	Bu dönemde çok fazla devlet olduğu için öğrenmek çok daha zor.	2
	Bu döneme ait fazla kaynak olmadığı için	1
İslam Tarihi	Kavramlar isimler Arapça olduğu için bu dönemin öğrenilmesi güçleşiyor.	2
Osmanlı Tarihi	Osmanlı Devleti yıkılış döneminde çok fazla olay olması dolayısıyla zor.	1
	Çok uzun bir dönemi kapsadığı için öğrenmek zor.	1
	Osmanlı'da tımar ve askeri sistem çok karışık olduğundan zor öğreniliyor.	1
	Öğrenilecek çok fazla şey olduğundan dolayı	1
	Erken Osmanlı döneminde kaynak az olduğu için,	1
İnkılap Tarihi	Yeterli kaynağa sahip olunmadığı için zor öğrenilir.	1
	Çok fazla sahte belge olduğu için bu dönemi öğrenmek zor.	1
Ortaçağ Avrupa Tarihi	Bu dönem olayları kronolojik olmadığı için,	1
Yakınçağ Tarihi	Çok fazla konu olduğu için	1
	Çok fazla kaynak ve olay var. Herkes olayları kendi gözünden anlatmaktadır.	1

Tablo 2'den de anlaşılacağı üzere öğrenciler Uygurluk Tarihi ve Osmanlı Tarihi'ni öğrenilmesi zor olan tarihi dönemler arasında ilk sırada görmektedirler. Öğrencilerin ilk çağ konularını zor öğrenmelerinin nedenleri arasında dönemin çok uzun zamanı içermesi, çok fazla siyasal olayın meydana gelmiş olması, dönemde yazılı kaynakların yeterli olmaması gibi faktörler etken olarak gösterilmektedir. Bir öğrenci “*Çok fazla siyasal, sosyal olay var olduğunda dolayı*” öğrenmek zor diye bir cevap vermiştir. Yine Türk tarihini zor öğrendiğini söyleyen öğrencilerde aynı gerekçeleri

sebepler olarak göstermektedirler. İslam tarihi ise içerisinde çok fazla Arapça kelime barındırdığı için 2 öğrenci tarafından zor öğrenilen konu alanı olarak gösterilmiştir. Osmanlı Tarihi konusunda da öğrenciler benzer söylemlerde bulunmaktadır. Zor öğrenilmesinin nedenleri arasında, belge yetersizliği, siyasal olayların fazlalığı, uzun bir zaman dilimini kapsıyor olması, konuların karmaşıklığı gibi etkenler sebep olarak gösterilmektedir. Bir öğrenci Ortaçağ dönemini öğrenmenin zor olduğunu ifade ederken “*Olayların kronolojik olmamasını*” bu durumun nedeni olarak göstermektedir. Yine iki öğrenci Yakınçağ Tarihi konularının öğrenilmesini zor olarak görmektedir. Burada da öğrencilerin gösterdiği sebepleri diğer öğrencilerin gösterdikleri sebeplerle aynıdır. Bu bağlamda öğrencilerin, siyasal tarih olaylarını, uzun zaman önce meydana gelmiş olayları, geniş tarihi aralıkları ihtiva eden devletlerin tarihini, öğrenmekte zorlandıkları görülmektedir.

Tablo 3: Tarih dersi içerisinde hangi konulara daha fazla yer verilmesi gerektiğine yönelik öğrenci görüşleri:

Tema	Öğrencilerin söylemleri	f
Orta Asya Türk Tarihi	Türk tarihini anlamak için bu dönem olayları sosyal askeri ve dini yönlerden daha ağırlıklı işlenmelidir.	4
	Türk milletinin kim olduğunu ve ne kadar yüce bir millet olduğunu anlamak için bu döneme daha fazla ağırlık verilmelidir.	2
İslam Tarihi	Dini olayların ayrıntılarını öğrenmek için daha fazla yer verilmelidir. Peygamberimiz dönemine daha fazla yer verilmelidir.	2
Osmanlı Tarihi	Osmanlı Devleti’nde aile yaşantısı, görgü kuralları gibi konulara yer verilmelidir.	3
İnkılap Tarihi	Bu dönemde dünya savaşları ve çok fazla önemli olay olduğu için.	5
	Cumhuriyet dönemi yanlış öğretiliyor. Bu yüzden bu döneme daha fazla örnek verilmeli ve doğru öğretilmelidir.	1
	Kurtuluş dönemi olaylarını bilirse ona göre hareket ederiz.	2
Yakınçağ Tarihi	Günümüze daha yakın olduğu için bu döneme daha fazla yer verilmelidir.	1
Diğer görüşler	Türk milletinin milli ve manevi değerlerine daha fazla yer verilmelidir. Milli birliği artırıcı konulara yer verilmelidir. Türk tarihi ile ilgili olaylar bir devamlılık halinde bütün olarak öğretilmelidir. Tarihteki bütün siyasal olaylara yer verilmelidir. Her dönem siyasal olaylarına daha fazla yer verilmelidir. Çünkü toplumu yönlendiren siyasal olaylardır. Günümüze ışık tutacak konulara daha fazla yer verilmelidir. Düşünce sistemleri gibi konulara yer verilmelidir.	

Tarih dersi içerisinde hangi konulara daha fazla yer verilmesi gerektiğine yönelik öğrencilere görüşleri sorulduğunda verilen cevapların yine belli temalar başlığı altında toplanmıştır. Bu bölümde öğrenciler farklı olarak hiçbir tema içerisinde yer almayacak söylemlerde de bulunmuşlardır. Öğrencilerin bu söylemleri “diğer görüşler” başlığı altında toplanmıştır. Öğrenciler söylemlerinin yanında ilave söylemde de buldukları için ilave söylemlere herhangi bir frekans verilmemiş bu söylemler doğrudan görüş olarak alınmıştır. 6 öğrenci Türk tarihini daha iyi anlamak için orta Asya Türk Tarihi’ne daha fazla yer verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Burada öğrencilerin

söylemlerinden Tarihlerine karı bir öykünme ve tarihiyle gurur duyma hissiyatı bulunmaktadır. 2 öğrencinin “*Türk milletinin kim olduğunu ve ne kadar yüce bir millet olduğunu anlamak için bu döneme daha fazla ağırlık verilmelidir*” söylemi bu durumu en iyi şekilde ifade etmektedir. 2 öğrenci İslam Tarihi’ne daha fazla yer verilmesi gerektiğini ifade ederken peygamberimiz dönemini ve İslam Tarihi’ni daha iyi öğrenmek gerektiğini sebep olarak göstermişlerdir. 3 öğrenci ise Osmanlı Tarihi’nin kültürel yapısına daha fazla yer verilmesi gerektiği görüşündedir. Burada öğrencilerin söylemlerinden Osmanlı Devleti konularının içeriğinde toplumsal temaların ağırlıklı olması gerektiği bulgusuna ulaşılabilmektedir. 6 öğrenci ise cumhuriyet dönemi olaylarının daha iyi bilinmesi günümüz olaylarının anlaşılmasına katkı sağlayacağı kanısında bulunduğu için bu döneme önem verilmesini talep etmiştir. Ayrıca öğrencilerin bazılarında Cumhuriyet Dönemi resmi tarihinin yanlış öğretilmesine yönelik bir kanı bulunmaktadır. 2 öğrencinin “*Cumhuriyet Dönemi yanlış öğretiliyor. Bu yüzden bu döneme daha fazla önem verilmeli ve doğru öğretilmelidir*” şeklindeki söylem bu kanının olduğu göstermektedir. Öğrenciler genel olarak günümüz olaylarına ışık tutabilecek konulara daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği fikrinde birleşmektedirler. Öğrencilerin ifadelendirdikleri diğer görüşler incelendiğinde; “*Türk milletinin milli ve manevi değerlerine daha fazla yer verilmelidir. Milli birliği artırıcı konulara yer verilmelidir. Türk tarihi ile ilgili olaylar bir devamlılık halinde bütün olarak öğretilmelidir. Tarihteki bütün siyasi olaylara yer verilmelidir. Her dönem siyasi olaylarına daha fazla yer verilmelidir. Çünkü toplumu yönlendiren siyasi olaylardır. Günümüze ışık tutacak konulara daha fazla yer verilmelidir. Düşünce sistemleri gibi konulara yer verilmelidir*” şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır. Burada yalnızca bir öğrencinin söylediği gelen söylemin dışında kalmaktadır. Düşünce sistemleri gibi konulara yer verilmesi diğer öğrencilerin hiçbiri tarafından dile getirilmemiş bir ifadedir.

Tablo 4: Tarih dersinin öğrencilerin görüşlerinin(siyasal, sosyal, kültürel, dini) oluşmasını etkilemesine yönelik öğrenci görüşleri:

Öğrenci Görüşü	f
Etkiler	12
Kısmen etkiler	3
Etkilemez	5

Tarih dersinin öğrencilerin görüşlerinin oluşmasını etkileyip etkilemediğine yönelik soruya öğrencilerden 12 görüşmeci öğrencilerin görüşlerinin oluşmasını etkilediğini, 3 öğrenci kısmen etkilediğini 4 öğrenci ise görüşlerini etkilemediğini ifade eden cevaplar vermişlerdir. Öğrencilerin çok büyük bir kısmı tarih derslerinin öğrencilerin görüşlerinin oluşmasında önemli bir etken olarak görmektedirler. Görüşmecilerden biri (Ö1); “*tarih dersinin insan davranışlarına yön vermektedir*”. Yine iki öğrenci Ö2 ve Ö7 “*tarih dersinin doğru kaynaklara ulaşmayı öğrettiğini, doğru bilgiler öğrenmenin öğrenci görüşlerini olumlu yönde etkilediğini*” belirtmiştir. Ö4 ise tarih dersinde “*yanlış tarihi bilgilerimizi düzeltiriz bu durumda duygu ve düşüncelerimizin şekillenmesine katkı sağlar*” şeklinde görüş belirtmektedir. Ö5 ise “*tarihteki siyasal ve sosyal olaylardan olumlu veya olumsuz olarak etkilendiğimizi*” ifade etmiştir. Ö8 “*tarih özellikle öğrencilerin siyasal görüşlerinin oluşmasında etkin bir derstir*” demektedir. Ö10 ise tarihe öğretiminde öğretmen bazlı bir yaklaşımda bulunarak “*öğretmenlerin anlattıkları öğrencileri olumlu veya olumsuz etkiler buda öğrencilerin görüşlerinin oluşmasına katkı sağladığına*” vurgu yapmaktadır. (Ö11, Ö 12, 15, Ö 18, Ö19) Öğrenciler ise dersin kendi görüşlerini etkileyeceğini, yeni öğrendikleri bilgilerin bakış açılarını değiştireceğini ifade eden söylemlerde bulunmuşlardır.

Üç öğrenci ise tarih dersinin görüşlerini kısmen etkileyeceğini ifade etmiştir. Bu öğrencilerden Ö14, düşüncelerini ve algılarını oluşmasında tarih dersinin yanında başka

faktörlerinde olduğunu söylemektedir. Ö16 ve Ö17 ise birbirlerine yakın söylemlerde bulunarak “ders içeriğindeki tarihsel bilgiler bizi etkiler ama bunun yanında aileden ve çevreden öğrendiğimiz resmi olmayan tarihsel bilgilerde bizleri etkilemektedir” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Dört öğrenci ise tarih dersinin kendi düşünce ve algılarını etkilemeyeceğini beyan etmiştir. Ö3 görüşlerinin oluşmasında ailenin önemli olduğunu asıl bilgilerin orada alındığını ifade etmiştir. Ö6, Ö9 kendi görüşlerini şekillendiren en önemli şeyin din olduğunu bu yüzden tarih dersinin bu görüşlerini değiştirmeyeceğini görüşünü ifade etmiştir. Ö13’de “...benim düşünce dünyamı etkileyen en önemli faktör dindir. Öncelikle algımın bu noktadan hareketle oluşmasını isterim” şeklinde görüş belirtmiştir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Tarih dersi içerisindeki dönemlerden hangilerine daha fazla ilgi duyduğuna yönelik alt probleme ilişkin öğrenci görüşleri incelendiğinde öğrencilerin verdikleri cevapların Orta Asya Türk Tarihi, Osmanlı Tarihi, İnkılap Tarihi ve Yakınçağ tarihi gibi alanlarda yoğunlaştığı görülmektedir. Orta Asya Türk Tarihine ağırlık verilmesi gerektiğini düşünen öğrencilerin bu yaklaşımında milli kimlik ve kültürel bağlantıların etkisi olduğu elde edilen verilere dayanılarak söylenebilir. Öğrenciler kendi kültürlerinin özü olarak gördükleri bu döneme ait daha fazla içeriğin ders kitaplarında yer alması gerektiğini düşünmektedirler. Osmanlı Devleti konularına daha fazla ilgi duyduğunu söyleyen öğrenciler ise buna gerekçe olarak, günümüz siyasal olaylarını anlamamanın yolunun o dönem siyasal olaylarını anlamaktan geçtiği inancına sahip bulunmaktadırlar. Ayrıca öğrenciler, Osmanlı Devleti dönemindeki siyasal başarıları, bir öykünme, gururlanma vesilesi olarak görülmekte ve Osmanlı sosyal ve kültürel hayatını da merak ettikleri için bu döneme daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Ulusoy’un (2009; 430) yaptığı çalışmada da benzer sonuca ulaşılmış öğrencilerin Osmanlı Devleti’nin başarılı olduğu dönemlere yönelik öğrenci algılarının olumlu olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Buradan öğrencilerin tarih konularına duygusal bir gözle baktıkları kendi kimliklerine yakın hissettikleri tarihi konulara daha fazla ilgi duydukları sonucuna da ulaşılabilir. Benzer şekilde Andrews (2009) İngiliz öğrencilerle yaptığı çalışmada ulusal kimlik duygusunun tarih dersine karşı tutumu olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Yine öğrenciler İnkılap Tarihi konularına ilgi duyduklarını ifade ederken bunun nedenleri arasında, Cumhuriyetin zor şartlarda kurulmuş olmasını, günümüz olaylarını anlamlandırmanın yolunun o dönem olaylarını bilmekten geçtiğini, Cumhuriyet Dönemi’nde gerçekleşen siyasal olayların meraklarını uyandırdığını dile getirmişlerdir. Öğrenciler Yakınçağ Dönemi’ne ilgi duyduklarını ifade ederken de aynı sebepleri gerekçe göstermektedirler. Bu bulgular ışığında öğrencilerin tarih konularına ilgi duyarken milli ve kültürel bakış açısıyla, geçmişteki girift siyasal olayları anlama çabasıyla, tarihteki sosyal yaşama yönelik merak duygusuyla ve günümüzü olaylarını doğru değerlendirmenin yolu olarak tarih içindeki olayları doğru anlama, bilme dürtüsüyle hareket ettikleri ifade edilebilir. Kaya ve Demirel (2008; 176)’de yaptıkları çalışmada öğrencilerin tarihteki özel ve mikro konulara daha fazla ilgi duyduklarını ifade etmektedirler. Bu bağlamda tarih dersi içerisinde özel, ilginç, merak uyandıracak konulara yer verilmesi öğrencilerin derse karşı meraklarının uyanmasına, öğrenme motivasyonlarının ve derse karşı tutumlarının olumlu yönde etkilenmesine olanak tanıyabilir.

Tarih dersi içerisindeki dönemlerden hangilerinin öğrenilmesinin daha zor olduğuna yönelik olarak öğrenciler farklı açılardan yaklaşım göstermişlerdir. İlk çağ uygarlıkları dönemini öğrenmenin zor olduğunu düşünenler; bu döneme ait yeterli kaynağın olmamasını, dönem içerisinde çok fazla siyasal olayın ve devletin var olmasını, dönem olaylarının girift ve karışık olmasını öğrenme açısından zor olarak göstermektedirler. Buradan anlaşılacağı üzere öğrenciler belli bir kronolojik sırada yer alan ve yaşadıkları döneme ait tarihi bilgileri daha kolay öğrenmektedirler. İlk çağ dönemi olayları ile günümüz olayları arasında bir bağ kurulamayışı öğrencilerin bu döneme ait öğrenme isteklerini olumsuz etkilemektedir. Diğer tarih dönemleriyle ilgili öğrencilerin zor öğrenme gerekçeleri içerisinde dönemlerin girift olaylara sahip olması, karmaşık siyasal olayların fazla

olması, dönemlere ait kaynakların yetersiz olması gibi gerekçeler ileri sürülmüştür. Buradan öğrencilerin çok fazla siyasal olay içeren, grift, kronolojik sıralamaya uymayan konuları ve dönemleri anlamlandırmakta zorlandıkları söylenebilir. Öğrenciler somutlaştırdıkları olayları daha kolay öğrenmektedirler bu bağlamda daha fazla araç- gereç ve materyal bulunan konuların, tarihsel olayları öğrencilerin kafasında daha anlaşılır kıldığı benzer çalışmalarda dile getirilmektedir (Ulusoy, 2009; Turan, 2015; Kaya, 2014). Ulusoy'un çalışmasında; (2009; 432) öğrencilerin antlaşma maddelerinin öğrenilmesinde zorluk yaşadıkları bulgusuna ulaşıldığı ifade edilmektedir. Bu araştırmada ise böyle bir sonuca ulaşılmamasına rağmen öğrencilerin karmaşık siyasal olayları öğrenmekte zorlandıklarını ifade etmesi iki araştırmacının sonuçlar açısından benzerliğini ortaya koyabilir.

Öğrencilere hangi tarihi döneme daha fazla yer verilmesi gerektiği sorulduğunda dönemlerle ilgili genel olarak homojen bir sonuç ortaya çıkmıştır. Öğrencilerden bazıları Türk Milleti'nin daha iyi tanıtılması için, Orta Asya Türk tarihine, bazıları dini olayları daha iyi anlamak için İslam tarihine, diğer bir kısmı Osmanlı Devleti'nin kültür yapısına ve Cumhuriyet Dönemi'ne yer verilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Buradan öğrencilerin kendi tarihsel yapılarıyla ilgi kuramadıkları için İlk Çağ uygarlıkları, Ortaçağ ve benzeri konulara hiç yer vermedikleri söylenebilir. Öğrenciler kendilerine katkı sağlayacağını düşündükleri kendi milli geleneğine uygun tarihi konulara daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Öğrencilerin önemli bir kısmı tarih dersinin kendi görüş ve düşüncelerinin oluşmasında etkili olduğu düşüncesindedir. Buradan tarih dersi içerisindeki konuların öğrencilerde tarihsel bilincin yapılandırılmasında önemli olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmadan tarih dersi içerisinde yer alan konular öğrencilerin tarihsel dönemlere bakışlarını, tarihsel olayları kavrayışlarını etkilediği anlaşılmaktadır. Burada az sayıda öğrencinin tarihin kendi görüşlerini etkilemediğini söylemesi, kendi görüşlerini etkileyen temel yapının din olduğunu ifade etmesi aslında tarihsel olayları dinsel açıdan değerlendirdiği sonucuna da ulaşmaya imkân tanır. Buradan tarihteki her siyasal, sosyal ve kültürel olayın öğrencileri olumlu ve olumsuz etkileme potansiyeline sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Yapılan çalışmalar ışığında Tarih dersleri içerisindeki konuların zengin bir perspektifle sunulması, ders kitapları içerisinde öğrencilerin ilgilerini çekebilecek mikro konulara yer verilmesi, dersler içerisinde teknolojinin etkin kullanılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Andrews, R. (2009). Students' attitudes towards history: does self-identity matter? *Journal Educational Research*, 51(3), 365-377.
- Bal, M. S. (2011). Türkiye'de tarih öğretiminin sorunları ve çözüm yolları konusunda öğretmen adayları ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması *Mustafa Kemal University Journal of Social Sciences Institute*, 8 (15), 371 – 387.
- Dilek, D. (2000). Öğrencilerde Tarih Düşüncesinin Gelişimi: Tarih Derslerinde Öğrenme ve Anlama, *Milli Eğitim, Sayı:145*, ss.50-54
- Dilek, D. (2002). *Tarih Derslerinde Öğrenme ve Düşünce Gelişimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dinç, E. (2004). "Tarih Öğretmen Adayları, Öğretmen ve Eğitimcilerinin, Mevcut Lise Tarih Müfredat Programı ve Tarih Öğretiminin Amaçları Hakkındaki Görüşleri". *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya: ss. 1-15.

- Elban (2015). Ortaöğretim Öğrencilerinin Tarih Dersine İlişkin Tutumları: Ankara İli Kazan İlçesi Örneği. *Turkish Journal of Educational Studies*, 2(2), 103-118
- Freeman, E.& Levstik, L. (1988). "Recreating the Past: Historical Fiction in the Social Studies Curriculum. *Elementary School Journal*, 88(14), 329-337. https://www.jstor.org/stable/1001686?seq=1#page_scan_tab_contents. 04/01/2018 tarihinde edinilmiştir.
- Jensen, B. E. (2003), *Okullarda ve Genel Olarak Toplumda Tarih: Tarih Öğretiminde Tarihsellik Üzerine Düşünceler, Tarihin Kötüye Kullanımı*. (Çev. Nurettin Elhüseyni), Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul, ss. 83-101.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (11. Baskı). Ankara: Nabel.
- Kaya, R.& Demirel, M (2008). Lise 3. sınıf öğrencilerinin tarih derslerindeki ilgi alanları (Erzurum Örneği) *Atatürk Üniversitesi Sosyal Enstitüsü Dergisi*, II(I), 163-177.
- Kaya, B. (2008). *Oluşturmacı yaklaşıma göre düzenlenen ilköğretim TC. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin tarihsel öğrenmeye etkisi: (Bir eylem araştırması)*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış doktora tezi). İstanbul.,
- Kaya, B. (2014). The effects of the visualized and fictionalized concepts on permanence and the attitude of the students in revolution history of Turkish Republic and Kemalism courses. *Pensee Journal*, 76(10). 235-247.
- Kuzgun, M. &İncili, Ö.F. (2016) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih derslerinin işlenişine yönelik görüşleri (Kilis Örneği). *Sosyal Bilimler Dergisi*.6 (11), 158-175.
- Loewen, J. W. (1993). *Lies My Teacher Told Me*. USA: New Press. <http://www.ier.edu.vn/upload/product/tai-lieu-tham-khao-dao-tao-giao-vien-lich-su-va-day-hoc-lich-su-tai-hoa-ky-149754535413.pdf>. 02/01/2018. Sayfadan tarihinde edinilmiştir.
- İskender, P. (2007). Öğretmen Adaylarının Tarih Dersine İlişkin Tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 15(2), 631-638
- Safran, Mustafa, (1993), Ortaöğretim kurumlarında tarih öğretiminin yapı ve sorunlarına ilişkin bir araştırma. (*Gazi Üniversitesi Basılmamış Doçentlik Tezi*), Ankara.
- Safran, M. (2006). *Tarih Eğitimi Makale ve Bildiriler*. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Tekeli, İlhan (1998), *Tarih Bilinci ve Gençlik, Karşılaştırmalı Avrupa ve Türkiye Araştırması*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Turan, R. (2015). Tarih Öğretmenlerinin lise tarih derslerinin genel amaçlarının öğrenciler kazandırılma düzeylerine ilişkin görüşleri (Ankara ili örneği). *Turkish Journal of Educational Studies*. 2 (3), 139-180.
- Turan, İ. (2010). Student attitudes towards technology enhanced history education: comparison between Turkish and American students. *Journal of Social Studies Education Research*, 1(1),152-167.
- Ulusoy, K. (2009). Lise öğrencilerinin tarih dersinin işlenişi ile ilgili düşünceleri (*Ankara Örneği*) *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, (1), 417-434.
- Vella, Yosanne (2001). *Yaratıcı Tarih Öğretimi*. Çev: Bahri Ata. *Milli Eğitim Dergisi*. Ankara. Sayı: 150, s. 3-5

-
- Yin, K.R. (2009). *Case study research desing and methods* (fourth edition).California: SAGE Publications.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemler*.(5 baskı). Ankara: Seçkin.